

Útgerðarfélagið Skúli ehf.
Kt.: 531102-2070
Lögheimili: [...]

Akureyri, 31.10.2022
Tilv. 2022-06-30-1864

Efni: Svipting leyfis til veiða í atvinnuskyni. Brottkast. Skúli ST-75 (2754).

I. Málsvik

Fiskistofa hefur til meðferðar mál er varðar meint brot áhafnar, og eftir atvikum útgerðar fiskiskipsins Skúli ST-75, skipaskrárnúmer 2754, þann 31. maí 2022 gegn 2. mgr. 2. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996. Málið hófst með skýrslu veiðieftirlitsmanns Fiskistofu, dags. 30. júní 2022.

Þar kemur fram að þann 31. maí 2022, um kl. 13:18, hafi veiðieftirlitsmaður verið við eftirlit á Ströndum. Hann hafi veitt því athygli að fiskiskipið Skúli ST-75 (2754) var við veiðar á svæðinu og ákvað að senda ómanað, fjarstýrt loftfar með myndupptökubúnaði, til að fylgjast með veiðum skipsins. Loftfarinu hafi verið flogið frá Kolbeinsvík, um 2,9 km að skipinu, sem var þar við veiðar. Á meðan fluginu stóð hafi sést þegar skipverji var að draga inn veiðarfæri (línu) og hafi þá kastað þorski fyrir borð. Var þá sett á upptöku, sem hófst kl. 13:22 og stóð til 13:30. Á myndbandsupptöku sést þegar skipverji kastar þegar veiddum afla aftur í sjóinn; þremur þorskum, einum steinbít og einni ýsu, samtals fimm (5) fiskum. Ákvað veiðieftirlitsmaður að senda umrætt loftfar til flugs í annað sinn til að fylgjast áfram með veiðum um borð í Skúla ST-75 (2754). Var á ný flogið frá Kolbeinsvík, um 2,3 km að skipinu. Hafi þar sést til skipverja sem var enn að draga inn veiðarfæri. Fljótlega hafi sést til skipverja kasta þorski fyrir borð. Var þá sett á upptöku, sem hófst kl. 13:42 og stóð til 13:56. Á myndbandsupptöku sést þegar skipverji kastar þegar veiddum afla aftur í sjóinn; fimm þorskum, átta steinbítum og einni ýsu, samtals þrettán (13) fiskum.

Á þeim tveimur myndbandsupptökum sem liggja fyrir í málinu sést til skipverja varpa fyrir borð *samtals átján (18) bolfiskum* sem komið höfðu í veiðarfæri skipsins, öllum stjórnborðsmegin. Í málinu er því áhöfn fiskiskipsins Skúli ST-75 (2754) grunuð um að hafa brotið gegn ákvæði 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996.

II. Athugasemdir málsaðila

Vísað er til erindis Fiskistofu, dags. 5. september 2022 (tilv. 2022-06-30-1864), vegna meintra brota áhafnar, og eftir atvikum útgerðar fiskiskipsins Skúli ST-75 (2754). Þar var málsatvikum lýst, leiðbeint um lagaatriði og aðila málsins gefinn kostur á að koma andmælum og athugasemdum á framfæri í samræmi við 13. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993 áður en afstaða yrði tekin til þess hvort brot hafi verið framin og eftir atvikum ákvörðun um viðurlög. Þann 13. september óskaði málsaðili eftir að fá afhentar þær myndbandsupptökur sem liggja fyrir í málinu og var þeim deilt til málsaðila 15. september. Í framhaldi, þann 19. september, bárust athugasemdir málsaðila undirritaðar af X, framkvæmdastjóra félagsins. Í athugasemdum málsaðila var ekki vikið efnislega að málsatvikum eða þeim brotum sem áhöfn fiskiskipsins Skúli ST-75 (2754) var grunuð um í umræddri veiðiferð 31. maí sl. Í athugasemdunum kom hins vegar fram að málsaðili taldi sér ekki fært að taka afstöðu til þess sakarefnis sem fram kom

Í bréfi Fiskistofu frá 5. september fyrir en rökstuðningur yrði veittur fyrir heimild Fiskistofu til að stunda rafrænt eftirlit með ómönnuðum loftförum og nota myndefni úr þeim við vinnslu stjórnsýslumálsins. Málsaðila var svarað með tölvupósti þann 13. október. Vísaði Fiskistofa þar til 2. gr. laga um Fiskistofu nr. 36/1996 um hlutverk stofnunarinnar til að hafa eftirlit með fiskveiðum. Að mati Fiskistofu hafi notkun dróna við framkvæmd lögbundins eftirlits stofnunarinnar ekki verið andstætt lögum. Það atviksbundna eftirlit með veiðum fiskiskipsins Skúli ST-75 (2754) þann 31. maí sl., sem var hvorki viðvarandi né endurtekið, teldist hvorki til rafrænnar vöktunar í skilningi laga nr. 90/2018 né lögum nr. 36/1996. Á staðhæfing málsaðila um að áhöfn skipsins hafi orðið fyrir ólögumætu rafrænu eftirliti á því ekki við rök að styðjast. Var réttur málsaðila til að leggja fram *efnislegar athugasemdir* ítrekaður 13. október og veittur viðbótarfrestur til að leggja þær fram áður en til ákvörðunar Fiskistofu kæmi. Engar athugasemdir eða andmæli málsaðila bárust Fiskistofu fyrir uppgefin viðbótarfrest, 24. október 2022. Ákvörðun Fiskistofu tekur því mið af fyrirliggjandi gögnum og málsatvikum að öðru leyti.

III. Lagagrundvöllur

Samkvæmt 2. mgr. 2. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996, segir að skylt sé að hirða og koma með að landi allan afla sem kemur í veiðarfæri fiskiskipa. Ráðherra hefur þó heimild til að heimila með reglugerð að fiski af verðlausum tegundum sé ekki landað heldur varpað í sjóinn, sbr. reglugerð um nýtingu afla og aukaafurða nr. 468/2013. Slík reglugerðarákvæði skulu túlkuð þröngt. Koma þau ekki til álita eins og atvikum er háttað í máli þessu. Brot gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 geta varðað stjórnsýsluviðurlögum, þ.e. sviptingu leyfis til veiða í atvinnuskyni skv. 1. og 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 eða skriflegum áminningum skv. 3. mgr. 15. gr. sömu laga. Þá getur brot gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 jafnframt varðað refsingum, sektum eða fangelsi allt að sex árum, skv. 23. gr. sbr. 24. gr. sömu laga.

IV. Niðurstaða og rökstuðningur

Eins og að framan er greint var áhöfn fiskiskipsins Skúli ST-75 (2754) uppvís að brottkasti við eftirlit veiðieftirlitsmanns Fiskistofu úti fyrir Kolbeinsvík á Ströndum þann 31. maí 2022. Lögskráður skipstjóri í umræddri veiðiferð, er mál þetta varðar, var X, kt. [...]. Málatilbúnaður Fiskistofu byggir á skýrslu veiðieftirlitsmanns þar sem hann lýsir því sem hann upplifir af eigin raun við skyldustörf. Eftirlitsaðferðin í umrætt sinn fólst í því að veiðieftirlitsmaður hafði eftirlit með aðstoð ómannaðs, fjarstýrðs loftfars með myndupptökubúnaði, þar sem myndefnið var sýnilegt honum í rauntíma en einnig var myndefnið að hluta til tekið upp. Veiðieftirlitsmenn Fiskistofu eru sérfróðir opinberir starfsmenn sem hafa enga hagsmuni af úrlausn mála. Þeir eftirlitsmenn sem sinna eftirliti með notkun dróna hafi fengið sérstaka fræðslu um persónuvernd og lokið námskeiði ríkislögreglustjóra um starfrækslu dróna. Þegar veiðieftirlitsmaður sá til skipverja um borð varpa afla fyrir borð og aftur í sjó var sett á upptöku.

Í málinu liggja fyrir myndbandsupptökur sem sýna skipverja að störfum um borð og var einn þeirra að draga inn veiðarfæri (handfæri). Á þeim upptökum sem liggja fyrir í málinu sést þegar skipverji varpar samtals átján (18) bolfiskum fyrir borð sem komið höfðu í veiðarfæri; níu steinbítum, sjö þorskum og tveimur ýsum. Var aflinn tegundagreindur af sérfræðingum Fiskistofu og tekur ákvörðun Fiskistofu mið af því. Þá hefur ekkert komið fram í málinu sem leitt getur til þess að skýrsla veiðieftirlitsmanns sé dregin í efa, né hefur málsaðili véfengt málsatvik eins og þeim var lýst af hálfu veiðieftirlitsmanns. Markmið málsmeðferðar stofnunarinnar er að leiða hið sanna og rétta í ljós. Þrátt fyrir að meint atvik hefðu ekki verið tekin upp stendur eftir sönnunargildi frásagnar veiðieftirlitsmanns. Það er hins vegar í þágu réttaröryggis málsaðila að umrædd atvik hafi verið tekið upp. Umrædd myndbönd sýna með

skýrum hætti að tilgreindur aflí féll fyrir borð í umræddu fiskiskipi umræddan dag fyrir tilstilli skipverja um borð. Um er að ræða hlutlæg sönnunargögn sem að mati Fiskistofu hafa mikla þýðingu við úrlausn málsins. Sönnunargildi og áreiðanleiki þeirra vegur þungt í því heildarmati sem Fiskistofa leggur á málið við ákvörðun sína. Að mati Fiskistofu telst mál þetta vera nægilega upplýst og atvik og staðreyndir málsins, sem þýðingu hafa að lögum, vera sönnuð. Með vísan til málsatvika og eðli brota, vitnisburðar veiðieftirlitsmanns, gagna málsins, og þess sem að framan greinir er það niðurstaða Fiskistofu, að áhöfn fiskiskipsins Skúli ST-75 (2754), hafi brotið gegn lögum um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996 með því að hafa ekki hirt og landað þeim átján tilgreindu fiskum sem að framan greinir og komið höfðu í veiðarfæri, í umræddri veiðiferð 31. maí 2022.

Háttsemi áhafnar fiskiskipsins Skúli ST-75 (2754) er talin varða við 2. mgr. 2.gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996.

Í 3. mgr. 15. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar segir að þrátt fyrir ákvæði 1. og 2. mgr. sama ákvæðis skuli Fiskistofa veita hlutaðeigandi útgerð skriflega áminningu vegna fyrsta minniháttar brots. Við mat á því hvort um minniháttar brot sé að ræða er m.a. litið til þess hvort ætla megi að brot hafi í för með sér umtalsverðan ávinning fyrir hlutaðeigandi útgerð og/eða tengda aðila, fjölda brota, hversu mikilvægum hagsmunum brot ógnar og hvort það hefur verið framið af ásetningi eða gáleysi.

Líta verði til markmiða laga nr. 57/1996 við mat á þeim hagsmunum sem brotin ógna. Lögunum er ætlað að tryggja tvö meginatriði. Í fyrsta lagi að öllum afla sem komi í veiðarfæri skips sé landað í viðurkenndri höfn og í öðru lagi að allur aflí sé veginn og skráður. Í máli þessu er litið til þess að brotin voru til þess fallin að hafa í för með sér ávinning fyrir hlutaðeigandi útgerðaraðila og/eða tengda aðila, þar sem verðmeiri eða söluvænlegri aflí var tekinn að landi og aflaheimildum, eftir atvikum, ekki ráðstafað í þann afla sem kastað var. Þó hefur ekki verið um stórvægilegan ávinning að ræða með hliðsjón af magni þess afla sem kastað var. Brotin ógna jafnframt hagsmunum sem tengjast aflaskráningu. Fiskveiðistjórnunarkerfið byggir á því að aflaskráning gefi rétta mynd af því hve mikið er veitt úr sameiginlegri auðlind þjóðarinnar og jafnframt hvort aflí tiltekins skips sé innan veiðiheimilda þess. Mikilvægir almannahagsmunir eru jafnframt fólgnir í því að upplýsingar um veiðar úr nytjastofnum sjávar séu réttar svo hægt sé að áætla stofnstærð og hámarks afkastagetu. Góð umgengni um nytjastofna sjávar er þýðingarmikil í því skyni að stuðla að því að þeir verði nýttir með sjálfbærum hætti er tryggi til langs tíma hámarksafkastur fyrir íslensku þjóðina.

Myndbandsupptökur þær sem liggja fyrir í málinu sýna með skýrum hætti framgöngu skipverja um borð í umræddri veiðiferð þegar hann varpar þegar veiddum afla aftur í sjó. Vinnubrögð hans og framganga gefur í skyn að um viðhöfð vinnubrögð sé að ræða en af myndbandsupptökum að dæma er aflanum kastað aftur í sjó af yfirlögðu ráði og án nokkurrar umhugsunar, í skeytingarleysi við settar háttensisreglur í lögum. Fiskistofa horfir í þessu samhengi til þess hvernig verknaðinum sjálfum var háttað, þeim hagsmunum sem verknaðurinn beindist að og verknaðaraðferðar í umrætt sinn. Af háttsemi skipverja má ráða, að hann hafi með skipulögðum hætti flokkað veiddan afla, sem komið höfðu í veiðarfæri, eftir stærð og verðgildi, og eins og áður segir varpað verðminni afla fyrir borð en hirt vænni afla. Skipverjinn kastaði þeim afla sem um ræðir jafnóðum fyrir borð og þeir höfðu verið losaðir af krókum og áður en þeir féllu áfram niður rennu þar sem veiddum afla var safnað í kör. Að mati Fiskistofu var háttsemi skipverja á mælisverð með hliðsjón af því hvernig hann bar sig að við verknaðinn og þeim annarlegu hvötum sem að öllum líkindum lágu að baki háttsemi hans. Gefur háttsemi skipverja í umræddri veiðiferð 31. maí 2022 sterklega til kynna að brottkast með

framangreindum hætti sé viðhaft um borð í umræddu skipi málsaðila í andstöðu við háttneisreglur laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996 og grundvallar markmið þeirra um sjálfbæra nýtingu fiskistofna og góða umgengni um auðlindir sjávar.

Við mat á því hvort að um meðvituð gáleysisbrot eða ásetningsbrot hafi verið að ræða, er litið til háttsemi skipverja í umræddri veiðiferð og til þeirrar staðreyndar að málsaðili ber ábyrgð á því að framkvæmd veiða brjóti ekki í bága við ákvæði 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996. Málsaðili er útgerð sem stundar fiskveiðar í atvinnuskyni. Það er því á hans ábyrgð, að verklag við veiðar sé í samræmi við lög, um borð í þeim fiskiskipum sem hann á og gerir út. Í 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 segir að við fyrsta brot, sem varðar sviptingu veiðileyfis, skal leyfissvipting ekki standa skemur en eina viku og ekki lengur en tólf vikur eftir eðli og umfangi brots. Það er niðurstaða Fiskistofu að um ámælisverð brot sé að ræða, framin af beinum ásetningi, og voru brotin alvarleg með hliðsjón af verknaðaraðferð. Kemur lágmarkssvipting því ekki til greina. Þá eru engin fyrri brot sem hafa ítrekunaráhrif í máli þessu. Af þeim sökum og á grundvelli þess sem að framan hefur verið rakið, með hliðsjón af meðalhófsreglu stjórnsýsluréttarins, þykja hæfileg viðurlög vera svipting leyfis til veiða í atvinnuskyni í tvær vikur.

Fiskistofa sviptir hér með fiskiskip málsaðila, Skúli ST-75, skipaskrárnúmer 2754, leyfi til veiða í atvinnuskyni í tvær vikur (14 daga) frá og með 1. desember 2022 og til og með 14. desember 2022, skv. 1. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 sbr. 24. gr. laga nr. 116/2006, vegna brottkasts á nýu steinbítum, sjö þorskum og tveimur ýsum. Ákvörðunin hefur ítrekunaráhrif í tvö ár frá og með dagsetningu ákvörðunar skv. 19. gr. laga nr. 57/1996.

Ákvörðun þessa má kæra til matvælaráðuneytisins, Borgatúni 26, 4. hæð, 105 Reykjavík, innan eins mánaðar frá því hún barst til málsaðila sbr. 18. gr. laga nr. 57/1996. Skal það gert skriflega eða með tölvupósti á netfangið mar@mar.is. Kæra frestar ekki réttaráhrifum ákvörðunarinnar.

Vakin er athygli á því að ákvörðun þessi verður birt opinberlega á vefsíðu Fiskistofu á grundvelli 9. gr. laga um Fiskistofu nr. 36/1992.

